

Kavka

PTICA LETA 2000

Jakob Smole

Projekt ptica leta poteka letos v Sloveniji tretjič, v evropskih državah onkraj nekdanje železne zavese pa ima že večdesetletno tradicijo. Njegov namen je motivacija članstva, osveščanje širše javnosti in pridobivanje podatkov. To leto smo na piedestal postavili kavko *Corvus monedula*. Ta ptica je predstavnica družine vranov (*Corvidae*), ki so v preteklosti zbudali pri ljudeh različne odzive - v nordijski mitologiji je bil krokar glasnik bogov,

visoki in pozni srednji vek pa sta vrane zaradi črne barve in oglašanja povezovala s silami zla. Danes tem pticam ne pripisujemo nikakršnih nadnaravnih lastnosti več; zaradi njihove vsakdanje pojave jih ponavadi kar prezremo. Tudi kavka ni nobena izjema.

Od drugih predstavnikov se loči po manjši velikosti, svetlo sivem zatilju in vratu, svetli šarenici in žvižgajočem

foto/Peter Legiša

oglašanju. Poseljuje predvsem nižine, ponekod se vzpne tudi čez 1000 m; na človeka se je navezala tesneje od drugih vranov, saj večina populacije gnezdi v stavbah. Tudi prehranjevalno nišo, kulturno krajino, ji je v preteklosti ustvaril človek.

Podatki iz tujine kažejo, da je kavka ogrožena prav zaradi izginjanja okolja, ki so ga ustvarili naši predniki. Intenzifikacija pokrajine ji odvzema žuželke, hrano, na katero je navezana v času krmljenja mladičev. Zapiranje lukenj v starih stavbah in graditev novih, ki so brez primernih odprtín, ji krčita gnezdilni prostor. In kako je s kavko v Sloveniji? Vemo, da njeno število v nekaterih predelih močno upada, vendar natančnih podatkov za večino območij ni. To je tudi

Intenzifikacija pokrajine ji odvzema žuželke, hrano, na katero je navezana v času krmljenja mladičev. Zapiranje lukenj v starih stavbah in graditev novih, ki so brez primernih odprtín, ji krčita gnezdilni prostor.

vzrok, da smo kavko razglasili za ptico leta. V okviru projekta nameravamo dobiti natančnejše podatke o velikosti populacije. Popis kavkinih gnezdišč bo trajal od marca do začetka junija, pri čemer bomo šteli pare. Ker se kavke zadržujejo v kolonijah vse tri mesece, jih lahko popišete kadarkoli v tem obdobju. V maju, ko starši intenzivno hranijo mladiče, lahko izločimo pare, ki so začeli gnezdit, vendar je njihovo gnezdenje neuspešno. Pri popisu se je treba izogibati vznemirjanju ptic, zato je neposreden dostop do gnezda nezaželen; štetje jajc in mladičev **nista** cilj popisovanja. Upam, da bomo z vašo pomočjo zapolnili bele lise in na podlagi podatkov po svojih močeh tudi ukrepali.

Jakob Smole se je rodil 1979. leta v Mariboru. Osnovno šolo je končal v Mariboru, gimnazijo v Želimljah. Sedaj študira biologijo na Biotehniški fakulteti v Ljubljani, kjer obiskuje 2. letnik. Ukvarja se z opazovanjem ptic, zlasti vodnih ptic na območju Drave, in je aktiven član Društva za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije.

ŠKOCJANSKE JAME

NOVA SLOVENSKA RAMSARSKA LOKALITETA

Slavko Polak

Konvencija o mokriščih je bolj znana kot Ramsarska konvencija (po iranskem mestu Ramsar, kjer je bila sprejeta 2. februarja 1971). Ta konvencija je prva sodobna svetovna medvladna pogodba o ohranjanju in smotni rabi mokrišč predvsem kot habitatov vodnih ptic. Mokrišče je mednarodnega pomena za ptice, če redno vzdržuje 20.000 vodnih ptic oziroma 1% populacije ene vrste ali podvrste vodnih ptic. Z leti je konvencija razširila svoj obseg in obravnava vse vidike ohranjanja in smotne rabe mokrišč, kriteriji so se iz mednarodno pomembnih kongregacij ptic razširili še na ves preostali vodni življi.

Danes je na seznamu te prestižne konvencije 1011 območij iz 117 držav in obsegajo skoraj 80 milijonov hektarov. Z vpisom Škocjanskih jam (ob času vpisa 991. lokaliteta) na seznam konvencije tako imenovanih mokrišč mednarodnega pomena je Slovenija dobila drugo ramsarsko lokaliteto. Sečoveljske soline so bile kot prve na seznam uvrščene 6. januarja leta 1993.

Ideja o vpisu podzemnih mokrišč na seznam konvencije, ki se je rodila na 6. konferenci pogodbenic v Brisbanu (Avstralija) leta 1996, smo prvi udeležili prav v Sloveniji. Na mednarodni delavnici, ki je potekala od 21. - 23. septembra 1998 v Postojni, smo pripravili izhodišča za vključevanje kraških mokrišč na seznam ramsarskih lokalitet ter izdelali dva slovenska predloga. To sta porečje kraške Ljubljani, ki se poleg znamenite palete kraških polj odlikuje po enkratnem podzemskem svetu, ter Škocjanske jame - predvsem zaradi edinstvenega podzemnega vodnega sistema z bogastvom endemičnih živalskih vrst.

Ministrstvo za zunanje zadeve Republike Slovenije je dne 19. maja 1999 podpisalo uvrstitev na seznam mokrišč mednarodnega pomena le Škocjanske jame. V obrazložitvi je zapisano: "Slovensko območje - Škocjanske jame so obsežno podzemsko mokrišče, ki pokriva prek 300 hektarov. Območje je bilo vpisano leta 1986 na seznam Svetovne naravne dediščine in z vpisom na seznam ramsarskih lokalitet predstavlja prvo aplikacijo novih smernic za vključitev podzemskih hidroloških sistemov. Na območju Škocjanskih jam živi veliko endemičnih in ogroženih živali (predvsem nevretenčarjev), tu pa najdemo tudi večino tipičnih kraških oblik in pojavov."

S tem slovenski predlogi lokalitet še niso izčrpani. V pripravih na vpis je še ena kraška lokaliteta - sistem kraške Ljubljani ter Ljubljansko barje, reka Drava, reka Mura, območje spodnjega Posavja, Krakovski gozd ter Čezsoški prodi in Vrbulje.

Predsednik slovenskega Nacionalnega odbora RS za Ramsarsko konvencijo, ki deluje v okviru Ministrstva za okolje in prostor (MOP), je g. Mladen Berginc, koordinator Odbora pa g. Robert Bolješič.

KONVENCIJA O MOKRIŠČIH